

Силабус курсу
Стилістика і культура української мови

Освітній ступінь – бакалавр
Галузь знань: 01 Освіта
Спеціальність: 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)

Освітньо-професійна програма «Українська мова і література»

Кількість кредитів – 3

Рік підготовки, семестр – 4 рік, 7-8 семестри

Компонент освітньої програми: обов'язкова дисципліна

Дні занять: вівторок, ауд. 62

Консультації: четвер, ауд. 62

Мова викладання: українська

Керівник курсу

к. філол. н., доц. Олена Петрівна Штонь

д. філол. н., проф. Любов Василівна Струганець

**Контактна
інформація**

shtonolena@gmail.com; lyubovstruhanets@yahoo.com
0352-43-58-65 (деканат факультету філології і журналістики)

Опис дисципліни

Виробленню досконалої мови майбутнього фахівця сприятиме курс «Стилістика і культура української мови», який складається з двох змістових модулів: «Стилістика української мови» і «Культура української мови».

Змістовий модуль «Стилістика української мови» покликаний представити стилістичну систему української мови в її довершеній поліфункціональній формі. Його мета – засвоєння основних понять теоретичної і практичної стилістики; вироблення вмінь і навичок, пов'язаних із загальною, функціональною, описовою та практичною стилістикою.

Мета змістового модуля «Культура української мови» – розвиток мовнокомунікативної компетентності майбутнього вчителя української мови і літератури. Передбачено вдосконалити рівень володіння системою норм української літературної мови, фаховою термінологією, комплексом комунікативних ознак літературної мови; технікою мовлення.

Навчальний контент

	Теми	Результати навчання
ЗМІСЛОВИЙ МОДУЛЬ І «СТИЛІСТИКА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ»		
1	ТЕМА 1. Стилістика української мови як лінгвістична наука і навчальна дисципліна.	Знати: предмет, конкретні завдання, методи і прийоми стилістики; її структуру, зв'язок з іншими науками. Уміти: забезпечувати освітній процес з української мови і літератури в школі, використовуючи прогресивні методи й технології навчання, розвивати в учнів інтерес до філологічних і суміжних наук, організовувати індивідуальну

		роботу з учнями за програмами різного рівня вивчення української мови і літератури (академічного, профільного, поглибленого). Здатність об'єктивно оцінювати науково-методичну інформацію; вільно обирати шляхи наукового-методичного пошуку; професійно застосовувати наукові знання в освітній діяльності. Аргументовано пояснювати, оцінювати і зіставляти тенденції, методичні новації та розробки в галузі освіти. Здатність формувати судження про значення і наслідки своєї професійної діяльності з урахуванням соціальних, професійних і етичних позицій.
2	ТЕМА 2. Історія і джерела стилістики. Етапи становлення української стилістики як окремої мовознавчої науки.	Знати: джерела розвитку й історію української стилістики.
3	ТЕМА 3. Основні поняття стилістики.	Знати: основні поняття стилістики (стиль, стилістична система, стилістична норма, стилістичне значення, конотація, стилістичний прийом, стилістичний засіб, стилістема, експресія, контекст тощо.
4	ТЕМА 4. Характеристика функціональних стилів української літературної мови.	Знати: усі функціональні стилі української літературної мови, їх характеристику та коротку історію їх формування і становлення на різних етапах розвитку української літературної мови. Вміти: визначати стилістичні ознаки мовних одиниць у текстах усіх стилів; конструювати стилістично довершений текст у всіх функціональних стилях, підстилях і жанрах; спілкуватися, дотримуючись усіх мовних норм у професійній, діловій та побутовій сферах; здійснювати вибір методів, форм і засобів навчання. Спрямованих на розвиток здібностей учнів. Діагностувати, прогнозувати, забезпечувати ефективність та корегування освітнього процесу для досягнення програмних результатів навчання і допомоги здобувачам освіти в реалізації індивідуальних освітніх траєкторій.
5	ТЕМА 5. Фоностилістика.	Знати: мовні одиниці усіх рівнів, які мають стале стилістичне значення, або

6	ТЕМА 6. Лексична і фразеологічна стилістика.	ж здатні набувати стилістичного забарвлення в певних контекстах (фоностилістику, лексичну і фразеологічну стилістику, стилістичний словотвір, стилістичну морфологію, стилістичний синтаксис). Вміти: визначати стилістичні ознаки мовних одиниць у текстах усіх стилів; оцінювати стилістичні можливості мовних засобів різних рівнів; конструювати стилістично довершений текст у всіх функціональних стилях, підстилях і жанрах; добирати систему завдань для контролю і корекції знань учнів. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.
7	ТЕМА 7. Стилiстичнi засоби словотвору.	
8	ТЕМА 8. Граматична стилістика.	
9	Тема 9. Редагування текстів різних стилів, підстилів і жанрів.	Вміти: редагувати власні і чужі висловлювання в усіх стилях; спілкуватися, дотримуючись усіх мовних норм у професійній, діловій та побутовій сферах; ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних інноваційних методів. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мов і літератур, що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності. Характеризувати діалектні та соціальні різновиди мов, що вивчаються, описувати соціолінгвальну ситуацію. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів. Знання основних бібліографічних показників і пошукових систем, володіння прийомами бібліографічного опису різних джерел; сучасними методами і

		прийомами обробки інформації в галузі професійної діяльності. Мати навички участі в наукових та / або прикладних дослідженнях у галузі філології.
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II «Культура української мови»		
10	Тема 1. Культура мови як самостійна лінгвістична дисципліна.	Знати: діалектичний взаємозв'язок між мовою і культурою, вчення про культуру мови у різних лінгвістичних центрах, теоретичні та практичні аспекти культури мови в українському мовознавстві, основні значення терміна «культура мови». Вміти: використовувати метамову теорії мовної культури.
11	Тема 2. Літературна норма – категоріальне поняття культури мови.	Знати: норми української літературної мови. Вміти: реалізовувати норми української літературної мови у фаховому мовленні, послуговуватися лексикографічними джерелами, допоміжною довідковою літературою, необхідною для вдосконалення мовної культури.
12	Тема 3. Комп'ютерні технології у кодифікаційній практиці.	Знати: специфіку комп'ютерної лексикографії, словників тезаурусного типу, організацію ресурсів національної словникової бази. Вміти: користуватися лінгвістичними порталами в мережі Інтернет, корпусами української літературної мови.
13	Тема 4. Комунікативні ознаки літературної мови	Знати: особливості взаємодії комунікативних ознак мови у професійній комунікації. Вміти: правильно реалізовувати різні мовні засоби відповідно до комунікативних намірів; влучно висловлювати думки для успішного розв'язання проблем і завдань у професійній діяльності.
14	Тема 5. Мовна особистість. Мовнокомунікативна компетенція. Культуромовна діяльність.	Знати: зміст понять «мовна особистість», «мовнокомунікативна компетенція», «культуромовна діяльність». Вміти: здійснювати культуромовну

		діяльність.
15	Тема 6. Соціальний аспект культури мови.	Знати: зміст понять «мовна ситуація», «мовна політика». Вміти: аналізувати і підвищувати рівень мовної культури особистості і лінгвосоціуму.
16	Тема 7. Мовна майстерність.	Знати: види сучасного публічного виступу, традиції українського красномовства, шляхи вдосконалення мовної майстерності. Вміти: володіти особливостями монологічного, діалогічного і полілогічного мовлення.

Формування програмних компетентностей

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
ЗК 1	Синтез та аналіз. Здатність до узагальнень, абстрактного мислення, поєднання аналізу та синтезу для розуміння процесів та явищ у галузі лінгвістики та літературознавства. Уміння чітко встановлювати причинно-наслідкові зв'язки.
ЗК 2	Науково-дослідницькі навички. Здатність формулювати нові гіпотези та вирішувати наукові задачі в галузях лінгвістики та літературознавства, підбирати відповідні методи для їх розв'язання; володіння основними поняттями й методами лінгвістичного та літературознавчого дослідження та вміння застосовувати їх на практиці.
ЗК 4	Інструментальні навички. Здатність до письмової та усної комунікації рідною мовою, знання іноземної мови, навички роботи з сучасними інформаційними технологіями.
ФК 5	Комунікативна професійно орієнтована. Здатність застосовувати в професійній діяльності нормативні засоби мови в усному та писемному мовленні з урахуванням змістового наповнення, соціально-демографічних особливостей співрозмовника, специфіки ситуації спілкування та контексту.
Програмні результати навчання	

ПРН 1	Дослідницький. Здатність відбирати й аналізувати наукові джерела, у яких осмислюється проблема; проектувати та здійснювати емпіричні дослідження; проявляти творчі здібності під час досліджень; використовувати набуті знання з лінгвістики та літературознавства для вибору оптимальних шляхів аналізу різноманітного мовного матеріалу, художніх чи фольклорних творів, критичних праць; підготувати доповідь, наукову статтю.
ПРН 4	Організаційний. Здатність здійснювати вибір методів, форм і засобів навчання, спрямованих на розвиток здібностей учнів та їх виховання; розвиток в учнів умінь працювати із творчими та олімпіадними завданнями з української мови й літератури; організовувати та проводити виховні заходи; організовувати роботу відповідно до вимог безпеки життєдіяльності й охорони праці в межах функціональних обов'язків викладача і вчителя.
ПРН 5	Управлінський. Здатність здійснювати навчальних досягнень суб'єктів навчання; розробляти різні типи навчальних завдань, які відповідають результатам моніторингу; слідкувати за своєю мовою і поведінкою, мовою і поведінкою учнів; уважно служати відповіді; адекватно реагувати на них; використовувати мову лінгвістики та літературознавства для офіційно-ділової та наукової комунікації.
ПРН 7	Контрольний. Здатність підбирати систему завдань для контролю і корекції знань учнів; здійснювати усний і письмовий контроль на заняттях з української мови і літератури; вести облік результатів контролю знань, умінь та навичок.
ПРН 8	Прогностичний. Здатність уміти, виходячи з мети спостереження та властивостей об'єкта дослідження, обирати метод і розробляти план та методику спостереження; прогнозувати вплив різних факторів на якість результату.

Літературні джерела

1. Бабич Н. Д. Практична стилістика і культура української мови. Львів: Світ, 2003. 432 с.
2. Бацевич Ф. Основи комунікативної девіатології. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2000. 236 с.
3. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. Київ: ВЦ «Академія», 2004. 344 с.
4. Бацевич Ф. С. Словник термінів міжкультурної комунікації. Київ: Довіра, 2007. 205 с.
5. Волкотруб Г. Практична стилістика української мови: навчальний посібник. Тернопіль: Підручники і посібники, 2004. 256 с.
6. Дудик П. С. Стилiстика української мови: навчальний посiбник. Київ: Видавничий центр «Академія», 2005. 368 с.

7. Єрмоленко С. Я. Нариси з української словесності: стилістика та культура мови. Київ: Довіра, 1999. 431 с.
8. Караулов Ю. Н. Русский язык и языковая личность / отв. ред. Д. Н. Шмелев. Москва: Наука, 1987. 264 с.
9. Коваль А. П. Практична стилістика сучасної української мови. Київ: Вища школа, 1987. 349 с.
10. Культура мови: від теорії до практики: монографія / Л. Струганець, О. Бобесюк, О. Веремчук та ін.; за ред. Л. Струганець. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2015. 220 с.
11. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура української фахової мови: навчальний посібник. Київ: ВЦ «Академія», 2007. 360 с.
12. Мацько Л. І., Мацько О. М. Риторика: навчальний посібник. Київ: Вища школа, 2003. 311 с.
13. Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М. Стилiстика української мови: підручник. Київ: Вища школа, 2003. 462 с.
14. Мацько Л. І. Українська мова в освітньому просторі. Київ: Видавництво НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2009. 607 с.
15. Муромцева О. Г., Жовтобрюх В. Ф. Культура мови вчителя. Харків: Гриф, 1998. 205 с.
16. Пилинський М. М. Мовна норма і стиль. Київ: Наук. думка, 1976. 288 с.
17. Пономарів О. Стилiстика сучасної української мови: підручник. 3-тє вид., перероб. і доповн. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2000. 248 с.
18. Селігей П. О. Світло і тіні наукового стилю. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2016. 627 с.
19. Семенов О. М. Культура наукової української мови: навчальний посібник. Київ: ВЦ «Академія», 2010. 216 с.
20. Сербенська О. Культура усного мовлення. Практикум: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 216 с.
21. Струганець Л. В. Культура мови. Модульний курс: навчальний посібник. Тернопіль: ТНПУ імені Володимира Гнатюка, 2012. 195 с.
22. Струганець Л. В., Олійник Т. С., Гоца Н. М. Українсько-англійський та англо-український словник термінів культури мови і стилістики. Тернопіль: ТНПУ імені Володимира Гнатюка, 2012. 124 с.
23. Струганець Л. В. Теоретичні основи культури мови: навчальний посібник. Тернопіль, 1997. 96 с.
24. Томан І. Мистецтво говорити / пер. з чес. Київ: Політвидав України, 1986. 239 с.
25. Українська мова. Енциклопедія / редкол.: В. М. Русанівський, О. О. Тараненко (співголови), М. П. Зяблюк та ін. Київ: Українська енциклопедія, 2000. 752 с.
26. Шкіцька І. Ю. Основи академічної доброчесності: навчально-методичний посібник. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 64 с.
27. Штонь О. П. Стилiстика української мови: Модульний курс: навчально-методичний посібник. 2-ге вид., випр. і допов. Тернопіль: ТНПУ імені Володимира Гнатюка, 2014. 164 с.
28. Яшенкова О. В. Основи теорії мовної комунікації: навчальний посібник. Київ: Академія, 2010. 312 с.
29. Bailey S. Academic writing: a handbook for international students. London, New-York: Routledge, 2011. 314 p.
30. Publication Integrity and Ethics. URL: <http://www.integrity-ethics.com/>.

Інтернет-джерела

31. <http://www.mova.info>
32. <http://www.novamova.com.ua>
33. <http://www.ulif.org.ua>
34. <https://r2u.org.ua/>
35. <https://slovnyk.ua/>

Політика оцінювання

- Політика щодо дедлайнів та перескладання. Роботи, які здано з порушенням термінів без поважних причин, буде оцінено на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модуля відбувається за наявності поважних причин.
- Політика щодо академічної доброчесності. Письмові роботи викладач перевіряє на наявність плагіату і допускає до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час модульних робіт та екзаменів заборонено (у т. ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволено використовувати лише під час онлайн-тестування (наприклад, у програмі MOODLE).
- Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом освітнього процесу. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, участь в представленні соціального проекту) навчання може відбуватися в онлайн-формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання (ЗМ1)

Остаточна оцінка за курс розраховується так:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модуль 1 (теми 1-9) усне опитування, тести, практичні завдання, лабораторні роботи. МКР	80
ІНДЗ. Редагування текстів у всіх функціональних стилях, підстилях і жанрах.	20

Оцінювання (ЗМ2)

Остаточна оцінка за курс розраховується так:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модуль 1. Поточний контроль (теми 1-7). Усне опитування, тести, практичні завдання. МКР.	70
Модуль 2. ІНДЗ (проект «Обирай рідне!»)	30

До силабусу підготовлено матеріали навчально-методичного комплексу:

- 1) навчальний контент (тексти лекцій);
- 2) тематика та зміст практичних і лабораторних занять;
- 3) завдання для самостійної роботи;
- 4) варіанти модульних контрольних робіт;
- 5) завдання для поточного оцінювання;
- 6) завдання для підсумкового контролю (тексти для редагування);
- 7) зразки виконання завдань;
- 8) електронне навчання в системі MOODLE.